

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ З ТУРИЗМУ І КУРОРТІВ
ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ТУРИСТИЧНА АСОЦІАЦІЯ УГОРЩИНИ «КАРПАТИ-ТІСА»
КОШИЦЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (СЛОВАЧЧИНА)
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БОЛГАРСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ
ВИЩА ШКОЛА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
І СУСПІЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ХЕЛМІ (ПОЛЬЩА)
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ

**МАТЕРІАЛИ
VII МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ТУРИСТИЧНИЙ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИЙ БІЗНЕС
В УКРАЇНІ:
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА РЕГУЛЮВАННЯ»**

24 – 25 березня 2016 року, м. Черкаси

ТОМ 1

Черкаси

2016

Редакційна колегія:

Назаренко С.А., д.е.н., доцент;
Лазуренко В.М., д.і.н., професор;
Бушин М.І., д.і.н., професор;
Чепурда Л.М., д.е.н., професор;
Старинець О.А., к.філол.н., доцент

Відповідальний за випуск: Старинець О. А.

М 34 **Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «Туристичний та готельно-ресторанний бізнес в Україні: проблеми розвитку та регулювання»:** 24-25 березня 2016 року, м. Черкаси [Текст]: у 2-х томах / М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т.-Т.І.– Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2016. – 342 с.
ISBN 978-966-920-

Розглянуто актуальні питання стратегічного розвитку туристичного та готельно-ресторанного бізнесу в Україні і світі. Проаналізовано сучасні тенденції, проблеми державного регулювання та інтеграції України до світового простору в галузі туризму. Розкрито актуальні проблеми менеджменту та маркетингу, планування та прогнозування діяльності підприємств туристичного та готельно-ресторанного бізнесу. Проаналізовано науковий базис новітніх технологій в галузі туризму.

Для науковців, студентів, аспірантів та фахівців галузі.

УДК 379.85:640.4(063)
ББК 65.433

ШАНОВНІ КОЛЕГИ!

Розпочинаючи роботу сьомої на Черкащині Міжнародної науково-практичної конференції «Туристичний та готельно-ресторанний бізнес в Україні: проблеми розвитку та регулювання», хочу щиро привітати на гостинній черкаській землі знаних науковців і фахівців галузі практично з усіх регіонів нашої держави, а також із близького й далекого зарубіжжя.

Слід зазначити, що інтеграція України у світовий економічний простір потребує значних змін у системі пріоритетів політики держави щодо розвитку прибуткових галузей економіки, однією з яких є туризм.

У сучасному цивілізованому, стрімкому і динамічному світі неможливо уявити людину без відпочинку. Збільшення тривалості вільного часу, поліпшення оплати праці, бурхливий ритм життя сприяють тому, що люди намагаються урізноманітнювати своє дозвілля, пізнавати нове, саморозвиватися та самовдосконалюватися, і туризм для цього є одним із важливих способів досягнення.

Утвердження України у світі як туристської держави неможливе без розвитку туристичної галузі в регіонах. Черкаська область, як і в цілому Україна, має потужні рекреаційні ресурси для розвитку національного та міжнародного туризму. У нас розвиваються дитячий, культурно-пізнавальний, лікувально-оздоровчий, спортивний, релігійний, екологічний, сільський (зелений), мисливський та інші види туризму. Черкащина є осердям держави у географічному розумінні (поблизу м. Шпола знаходиться географічний центр України), а також є серцем України в її історичному, політичному, духовному, культурному розвитку.

Хочу відзначити, що у роботі конференції беруть участь не лише вітчизняні, але й зарубіжні науковці різних галузей знань: економіки, менеджменту, маркетингу, технології і сервісу тощо. Це дасть змогу ретельніше підійти до розкриття проблем розвитку туристичного та готельно-ресторанного бізнесу в Україні, поділитися передовим досвідом щодо впровадження інноваційних технологій в галузі туризму.

Сподіваюсь, що за результатами роботи цієї конференції будуть визначені основні стратегії розвитку туристичного та готельно-ресторанного бізнесу з урахуванням національних інтересів України у контексті спільного європейського та світового економічного простору.

Бажаю успішної роботи всім учасникам VII Міжнародної науково-практичної конференції «Туристичний та готельно-ресторанний бізнес в Україні: проблеми розвитку та регулювання»!

*З повагою,
в.о.ректора Черкаського державного
технологічного університету,
д.е.н., доцент С.А.Назаренко*

ua/2014/08/21/ ukrayintsi-v-sotsialnyh-merezhah-nove-doslidzhennya-vid-yandeksa/.

5. Press Release World Tourism Organization UNWTO [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://media.unwto.org/ru/press-release/2016-01-19/chislo-mezhdunarodnykh-turistskikh-pribytii-v-2015-godu-vozroslo-na-4-i-dos>.

6. Современная индустрия туризма и социальные медиа // Проект «Виртуальная проекция» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://2012uwell.com/news/puteshestviya-i-sotsialnyie-media>.

7. 2015 Social Media Marketing Industry Report: Key Takeaways [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.codefuel.com/blog/2015-social-media-marketing-industry-report-key-takeaways/>.

УДК 911.3.

«ПОХМУРИЙ» ТУРИЗМ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Смочко Н. М., к. геогр. н., доцент кафедри туризму і рекреації
Мукачівський державний університет

«Похмурий» туризм («Dark Tourism» – дослівно «темний» туризм), так називають мандрівки по місцях трагічних подій. Він базується на подієвих ресурсах, що відображають трагічні сторінки історії, культури та охоплює окремі аспекти містичного, ностальгічного (сентиментального), пригодницького (екстремального) та пізнавального туризму.

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшої популярності набирають інноваційні напрями «похмурого» (чорного) туризму:

1. Туризм катастроф (катастрофічний туризм) – природний і техногенний – різновид туризму, що функціонує в місцевостях, де відбулися катастрофічні події. Даний вид туризму орієнтується на людей, які люблять подорожувати по місцях, які постраждали від стихійних лих. Це, наприклад, мисливці за грозами, які колесять по світу в пошуках ідеальних штормів. Найвідоміші регіони світу, постраждали в останні роки від стихії: Новий Орлеан і узбережжя Мексиканської затоки в США – ураган Катріна, Південна Азія і Південно-східна Азія – землетрус в Індійському океані і цунамі в

2004 р. Серед екстрималів особливою популярністю користуються «токсичні тури» – екскурсії на місця екологічних катастроф. Ідея створення «ядерних» маршрутів належить організації «Грінпіс», яка намагається таким незвичайним чином привернути увагу громадськості до екологічних проблем. Недоброзичливці називають цей різновид «радіаційним туризмом». Однією з найпопулярніших екстремальних екскурсій в Україні сьогодні є поїздка на місце Чорнобильської катастрофи. Ця територія зі зловісної місцевості перетворилася на унікальну пам'ятку великої техногенної катастрофи ХХ століття та комерційний об'єкт.

Найбільшою авіаційною катастрофою, яка сталася в Україні є Сквилівська трагедія – аварія під час святкування 60-ї річниці 14 АК на Сквилівському аеродромі під Львовом 27 липня 2002 року. Унаслідок падіння винищувача Су-27УБ у натовп глядачів загинуло 77 осіб (серед них 28 дітей) і постраждало близько 250 людей. За кількістю загиблих вважається найбільшою катастрофою в історії авіаційних свят.

2. Туризм примар або містичний туризм (демонологічний) – це різновид туризму в якому туристи бажають оригінально насолодитися історико-культурною і релігійною специфікою незвичайних куточків планети, які пов'язані з демонологією. Тисячі людей прагнуть в місця, що користуються поганою славою, в надії зустрітися з примарами, вампірами та іншою нечистю. Чомусь вважається, що найбільша кількість привидів – в шотландських замках. Але є чим похвалитися перед любителями всякої містики і Україні. Наприклад, тільки у Львові привидів вистачить кожному – підземелля Єзуїтського костюлу ділять чернець, який продав душу дияволу, і покійний з роду Потоцьких, що покинув наш світ при дивних обставинах. По ратуші ночами поневіряється скривавлений безрукий кат, який шукає свої руки, а навколо ратуші літає чернець-сторож, що віддав своє серце годинниковому механізму. Крім того, привидів можна пошукати в Золочівському і Олеському замках, а в Ніжині влаштовують цілу екскурсію містичними місцями міста. Туристичний маршрут «Ніжин містичний», що складається з 10 сюжетів-оповідей і включає пішохідну екскурсію та добірку тематичної літератури.

У Підгорецькому замку живе привид замордованої жінки. Виявляється, про нього в Підгірцях всі знають і переповідають різноманітні історії. Кажуть, колишній власник замку граф Яблонський через ревності закатавав свою молоду дружину, а потім замурував її в стіні будівлі. Саме її привид дотепер блукає по замку.

У Тернопільській області живуть найдивовижніші привиди в Україні. Біля руїн замку в Чорткові люди постійно зустрічають привиди чоловіків і дівчини в білому. Тут замурували живцем шляхтича і ченця.

Демонологічний туризм викликає інтерес в багатьох екстремалів та непосидючих людей і на Закарпатті, наприклад, ночівля в Чинадівському замку, чи фотополювання на чудовисько Чорного Мочара, або ж екскурсія володіннями графа Дракули в селі Драгово Хустського району, або ж подорож місцями де за легендами живуть злі духи слов'янської міфології в Чорному лісі село Грабово Мукачівського району. Крім того для особливо зацікавлених турфірми організують демонологічні квести з пошуками захованих скарбів опришків Довбуша, Пинті, Шугая.

Зрозуміло, що сьогодні в нечисту силу вірить дуже мало людей, якщо порівняти з минулими віками. Однак у всьому світі великої популярності набув так званий демонологічний туризм. У США існує величезна кількість проклятих будинків. Турагенції пропонують незабутні ночі в компанії з привидами, полтергейстами і т.д. Меккою демонологічного туризму серед туристів вважається Румунія зі своїм всесвітньо відомим графом-кровопивцею Дракулою.

Деякі люди відчувають особливу тягу до надприродного, і тому вибирають місця, де була помічена паранормальна активність. Відомі тури для любителів привидів проходять по Дубліну (Ірландія), Флориді (США), Великобританії, Брісбені (Австралія) і Квебеку (Канада).

3. Сакраментальний та смертельний туризм – пропонує мандрівникам відвідати місця з трагічною історією, розкидані по всьому світу. Серед таких місць концентраційні табору Аушвіц-Біркенау в Польщі, острів Робен на узбережжі Кейптауна і «Поля Смерті» Червоних кхмерів у Камбоджі. Об'єктами смертельного туризму можуть служити музеї Смерті і тортур, райони, де діяли серійні вбивці (наприклад, замок Бран у Румунії, відомий як замок графа Дракули).

Одним з найдавніших місць для паломництва, що були пов'язані з стражданнями та смертю, можна вважати вулицю Віа Долороса – маршрут в Старому Єрусалимі, яким, згідно з переказами, пролягав шлях Ісуса Христа до місця розп'яття. Маршрут Хресного шляху починається від Левових воріт Єрусалиму, неподалік від місця, де стояла римська фортеця Антонія, веде на захід по Старому Єрусалиму до Храму Гробу Господнього. Опис даного маршруту було вперше дано в кінці XIII ст. домініканським місіонером Рікольдо та Монтекроче, а встановлений він був в XIV ст. ченцями-францисканцями.

Смертельний туризм – це тур на заплановану смерть з допомогою евтаназії в іншу країну, де вона дозволена. На сьогоднішній день дозволена активна евтаназія в Нідерландах, Бельгії, Люксембурзі, Швейцарії, Канаді. Ще добровільний відхід із життя за допомогою лікарів можна здійснити в кількох американських штатах: Орегоні, Вашингтоні Джорджії. Крім того, пасивна евтаназія дозволена в США, Німеччині, Швейцарії, Ізраїлі, Мексиці, Швеції, країнах Бенілюксу та ін.

4. Цвинтарний або некропольний туризм – спеціальний вид туризму, метою якого є відвідування місць одиничних або масових поховань з пізнавальною, рідше дослідницькою метою. Найчастіше екскурсії кладовищами організуються у місцях з давньою історією, цікавими архітектурними елементами – надгробками, а також з наявністю могил або усипальниць відомих людей. Некрополь (дослівно «місто мертвих») – велике кладовище (підземні галереї, склепи, камери), розташоване на околиці стародавніх міст (у Малій Азії, Етрурії) з гробницями і кам'яними надгробками. Також до найбільш відвідуваних місць відносяться гробниці фараонів у Єгипті; заповнений вщент амфітеатр Колізей у Стародавньому Римі, на якому для розваги знаті відбувалися бої між людьми і дикими тваринами; в'язниця Тауер в Лондоні, де були страчені відомі історичні постаті; поле битви під Ватерлоо, навколо якого тепер виникло багато готелів та ін.

Екскурсії по кладовищах – досить поширена послуга у всьому світі. Збережені поховання відомих політиків, письменників, священнослужителів, вчених, композиторів, музикантів, художників, артистів, інженерів, медиків і просто цікавих людей на історичних цвинтарях міст світу багатогранно відображають національну культуру та історію держав. Існує думка, що відвідування цвинтарів може бути навіть якоюсь мірою корисно для людини. Це дозволяє періодично згадувати, що ніхто з нас не вічний і часу на здійснення добрих справ людині відміряно не так вже багато [1, с. 67].

5. Поховальний туризм – інноваційний вид «похмурого» туризму. Яскравим прикладом такого виду туризму є чеське село Грушовані поблизу м. Хомутів, яке перетворилося на своєрідну Мекку для німецьких поховальних служб. Усе більше німців вирушають у свій останній земний шлях до тутешнього сучасного крематорію. Цей заклад збудовано майже за 3 млн. євро, а доходи від нього дозволяють спрямовувати кошти на соціальну сферу, реконструювати будинки та ін. Місцеві жителі створили спеціалізований інтернет-сайт про крематорій, на якому рекламують головну туристичну принаду свого села. Вигода для німців

полягає в тому, що послуга кремації тут у декілька разів дешевша, і на відміну від Німеччини, де попіл після кремації має бути обов'язково похований на цвинтарі, у Чехії ним можна розпоряджатися вільно.

Одним з найекзотичніших у світі є обряд поховання на острові Балі. Поховання на острові – це велике свято, шоу без тіні смутку. Це скоріше національний фестиваль, феєричне видовище, ніж похоронна процесія. Згідно з багатовіковими традиціями індуїзму тіло покійного обов'язково спалюють. Кремація тіла померлого – найкращий подарунок родичів від нього. Варто зазначити, що ця подія для родичів померлого є недешевою. Для кремації підприємливі балійці залучають іноземців. Вартість заходу – «кремейшен» від 10 до 20 доларів. До ціни цього спектаклю входить сухий пайок замість приймання їжі у готелі, пропущене за графіком, та інші послуги.

Важливим є питання просування в Україні самої ідеї «похмурого туризму», що відобразиться в підвищенні поінформованості населення й створенні позитивного ставлення до цього виду відпочинку. Насамперед повинні бути задіяні такі види маркетингових комунікацій, як PR-статті, інтерв'ю, прес-конференції, семінари, брифінги, телепередачі, що викликають довіру та позитивну реакцію.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бугрій Е.В. География объектов некропольного туризма зарубежом // Е.В. Бугрій // Туристичний бізнес: світові тенденції та національні пріоритети. Матеріали V міжн. наук.-практ. конф. 15 квітня 2011 року. – Харків: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2011. – С.36-39
2. Бугрій О.В. Некропольний туризм та його об'єкти на території України // О.В. Бугрій / Географія та туризм: Наук. зб. – К.: Альтерпрес, 2010. – Випуск 9. – С. 52 – 62

УДК 338.48

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДАМИ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

*Вівчарук О. М., к.е.н., старший викладач,
Бурса О. В., старший викладач
Львівський інститут економіки і туризму*

На сьогодні розвиток інноваційних теорій тісно пов'язаний з накопиченням практичного досвіду в системі управління закладами ресторанного господарства та теоретичним його узагальненням. Сучасні умови ведення бізнесу та жорстка конкуренція на ринку вимагають пошуку нових засад в управлінні підприємством. Одним з таких напрямів управління і виступає інноваційний менеджмент.

Отож, упродовж 2012–2014 рр. частка підприємств, які займались інноваційною діяльністю, за рекомендованими видами економічної діяльності становила 14,6%, у т.ч. здійснювали технологічні інновації – 9,5% (5,2% – продуктові та 7,2% – процесові), нетехнологічні – 8,6% (4,7% – організаційні та 6,4% – маркетингові). Щодо напрямів інноваційної діяльності підприємств України, то майже три чверті підприємств із технологічними інноваціями придбали машини, обладнання та програмне забезпечення для виробництва нових або значно поліпшених продуктів та послуг. Крім впровадження технологічних інновацій, підприємства можуть бути активними щодо організаційних і/або маркетингових інновацій, які підтримують продуктові й процесові інновації, підвищують якість і ефективність роботи підприємства та поліпшують обмін інформацією й використання нових знань і технологій, а також можуть впливати на продуктивність, вихід на нові ринки або сегменти ринку та розроблення нових способів просування продукції [6].

Як показало дослідження різноманітних наукових джерел, не існує сталого визначення сутності поняття інноваційний менеджмент. Відомі науковці в питаннях управління подають різні підходи до визначення сутності цього поняття.

Так, на думку П. Н. Герчикової, інноваційний менеджмент є одним з напрямів стратегічного управління, яке здійснюється вищим рівнем управління компанією. Виходячи з цього, головна увага в інноваційному менеджменті має бути зосереджена на виробленні ін-

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>